

POSTANOWIENIE

Dnia 14 lutego 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jerzy Grubba (przewodniczący)

SSN Przemysław Kalinowski

SSN Michał Laskowski (sprawozdawca)

Protokolant Katarzyna Wępa

przy udziale prokuratora Prokuratury Krajowej Grzegorza Krysmanna,
w sprawie **K. K.**

w przedmiocie warunkowego przedterminowego zwolnienia

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie

w dniu 14 lutego 2019 r.,

kasacji wniesionej przez Ministra Sprawiedliwości - Prokuratora Generalnego na
niekorzyść

od postanowienia Sądu Apelacyjnego w [...]

z dnia 8 listopada 2017 r., sygn. akt II AKzw [...]

zmieniającego postanowienie Sądu Okręgowego w O.

z dnia 24 maja 2017 r., sygn. akt IV Kow [...],

**1/ uchyła zaskarżone postanowienie w części dotyczącej
wyznaczenia okresu próby (punkt II) i w tym zakresie przekazuje
sprawę Sądowi Apelacyjnemu w [...] do ponownego rozpoznania,**

**2/ w pozostałym zakresie oddala kasację jako oczywiście
bezzasadną,**

**3/ zasądza od Skarbu Państwa na rzecz adwokata R. R.,
Kancelaria Adwokacka w W. kwotę 738 zł (siedemset trzydzieści
osiem złotych) w tym 23% podatku VAT, tytułem wynagrodzenia
za obronę K. K. wykonywaną z urzędu w postępowaniu
przed Sądem Najwyższym.**

UZASADNIENIE

K. K. skazany został wyrokiem Sądu Wojewódzkiego w K. z 14 sierpnia 1997 r., sygn. akt V K [...], na karę 25 lat pozbawienia wolności za przestępstwo z art. 148 § 1 d.k.k. Karę pozbawienia wolności zaczął odbywać w dniu 2 stycznia 1996 r. Koniec kary przypadał na dzień 26 grudnia 2020 r., a z dniem 29 grudnia 2010 r., a więc po odbyciu 15 lat kary, skazany nabył uprawnienie do ubiegania się o warunkowe przedterminowe zwolnienie z odbycia reszty kary pozbawienia wolności.

W dniu 24 maja 2017 r. Sąd Okręgowy w O. rozpatrywał wniosek skazanego o warunkowe zwolnienie, sygn. IV Kow [...]. W wydanym w tym dniu postanowieniu Sąd Okręgowy odmówił K. K. udzielenia warunkowego zwolnienia, uznając, że nie jest on jeszcze w pełni gotowy do życia na wolności i wymaga dalszych oddziaływań wychowawczo-terapeutycznych.

Zażalenie na to postanowienie wniósł Zastępca Dyrektora Zakładu Karnego w S. wskazując szereg okoliczności uzasadniających pozytywną w odniesieniu do skazanego prognozę kryminologiczno-społeczną i wnosząc o udzielenie warunkowego przedterminowego zwolnienia.

Po rozpoznaniu zażalenia Sąd Apelacyjny w [...], postanowieniem z dnia 8 listopada 2017 r., sygn. II AKzw [...], zmienił zaskarżone postanowienie Sądu Okręgowego w O. w ten sposób, że warunkowo zwolnił K. K. z odbycia reszty kary pozbawienia wolności, wyznaczając okres próby do dnia 26 grudnia 2020 r., oddając go w okresie próby pod dozór kuratora i zobowiązując do wykonywania pracy zarobkowej.

Kasację od tego postanowienia wniósł Minister Sprawiedliwości – Prokurator Generalny. Zaskarżył postanowienie w całości na niekorzyść skazanego i zarzucił:

- I. rażące i mające istotny wpływ na treść postanowienia naruszenie przepisów prawa procesowego, a mianowicie art. 7 k.p.k., art. 92 k.p.k., art. 98 § 1 k.p.k. w zw. z art. 457 § 3 k.p.k. w zw. z art. 437 § 2 k.p.k. w zw. z art. 458 k.p.k., polegające na tym, że Sąd Apelacyjny w [...], orzekając odmiennie co do istoty, nie dokonał wszechstronnej, kompletnej i wnikliwej oceny wszystkich przesłanek z art. 77 § 1 k.k., na podstawie których ustala się prognozę kryminologiczno - społeczną dotyczącą skazanego, z uwzględnieniem wskazań

wiedzy i doświadczenia życiowego, a także zasad prawidłowego rozumowania i nie poddał w tym zakresie prawidłowej analizie i ocenie całego materiału dowodowego zgromadzonego w toku postępowania, oceniając przede wszystkim w sposób dowolny opinię psychologiczną dotyczącą skazanego z dnia 29 maja 2017 r., której w kontekście całości materiałów sprawy nadał zbyt duże znaczenie, podkreślając i dzieląc zawarte w niej wnioski o krytycznej ocenie skazanego do popełnionych przez niego przestępstw, trwałej zmianie jego postawy w oczekiwanym kierunku, zrealizowaniu przez skazanego programów nakierowanych na kształtowanie właściwych postaw społecznych oraz korekcję negatywnych zachowań, jak również nadał nadmierne znaczenie ustaleniu o prawidłowym funkcjonowaniu przez skazanego w warunkach izolacji penitencjarnej, przy całkowitym zminimalizowaniu faktu uprzedniej karalności K. K. m.in. za zbrodnię zabójstwa i okoliczności popełnienia tego przestępstwa oraz wymierzenia mu kary 25 lat pozbawienia wolności, przy stwierdzeniu u skazanego przez biegłego psychologa cech osobowości nieprawidłowej i przyjmowaniu postawy symulacyjnej, które to ustalenia znalazły potwierdzenie w opinii sądowo - psychologicznej z dnia 26 września 2016 r., na którą powołał się Sąd I instancji wydając postanowienie o odmowie warunkowego przedterminowego zwolnienia wobec tego skazanego, co w konsekwencji doprowadziło sąd odwoławczy do błędnej oceny prognozy kryminologiczno - społecznej, o której mowa w art. 77 § 1 k.k. oraz do wydania wadliwego i nienależycie umotywowanego postanowienia o warunkowym przedterminowym zwolnieniu z odbycia reszty kary;

rażące i mające istotny wpływ na treść postanowienia naruszenie przepisu prawa materialnego, a mianowicie art. 80 § 3 k.k., poprzez jego niezastosowanie i wyznaczenie warunkowo przedterminowo zwolnionemu, w dniu 8 listopada 2017 r., z odbycia reszty kary 25 lat pozbawienia wolności K. K. okresu próby, na podstawie art. 80 § 1 k.k., do dnia 26 grudnia 2020 r., a zatem poniżej ustawowo określonego w takim przypadku okresu próby wynoszącego 10 lat.

Autor kasacji wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia i przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu w [...] do ponownego rozpoznania w postępowaniu

odwoławczym.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja Ministra Sprawiedliwości – Prokuratora Generalnego okazała się częściowo zasadna.

Za zasadny w stopniu oczywistym należało uznać drugi zarzut kasacji. Art. 80 § 3 k.k. stanowi, że w razie warunkowego zwolnienia z kary 25 lat pozbawienia wolności lub dożywotniego pozbawienia wolności okres próby wynosi 10 lat. Tymczasem Sąd Apelacyjny w [...] wyznaczył okres próby do dnia 26 grudnia 2020 r., a więc na czas pozostały do odbycia kary, zgodnie z ogólną zasadą z art. 80 § 1 k.k. Reguła wynikająca z art. 80 § 3 k.k. ma charakter kategoriyczny. Zignorowanie tego przepisu stanowi rażące i mające istotny wpływ na treść postanowienia naruszenie prawa materialnego. Naruszenia tego nie można usunąć w toku postępowania wykonawczego, ponieważ art. 163 § 2 k.k.w., który upoważnia do zmiany okresu próby (jego wydłużenia albo skrócenia) nie może być stosowany w odniesieniu do okresu próby określonego w art. 80 § 3 k.k. W treści art. 163 § 2 k.k.w. odwołano się jedynie do regulacji z art. 80 § 1 i 2 k.k.

W tej sytuacji konieczne stało się uchylenie punktu II zaskarżonego postanowienia i przekazanie sprawy w tym zakresie Sądowi Apelacyjnemu w [...] do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym, w trakcie którego wziąć powinien pod uwagę treść art. 80 § 3 k.k.

Za bezzasadny uznać natomiast należało pierwszy zarzut kasacji. Na wstępie rozważyć należy, czy kasacja jako nadzwyczajny środek zaskarżenia może być uznana w pierwszej kolejności za dopuszczalną, a w dalszej za skuteczną w sytuacji, w której w podstawą kasacji jest różnica ocen co do celowości stosowania środka probacyjnego w postaci warunkowego przedterminowego zwolnienia z odbycia reszty kary. Zauważyć bowiem trzeba, że mimo wskazania w zarzucie kasacji szeregu przepisów prawa, które miały być naruszone przez Sąd odwoławczy, w istocie, z treści zarzutu i jego uzasadnienia wynika brak akceptacji ze strony autora kasacji co do uznania, że istnieją podstawy do przyjęcia pozytywnej prognozy kryminologiczno – społecznej w odniesieniu do skazanego, przede wszystkim w związku

z charakterem przypisanego mu czynu. Biorąc pod uwagę oczywistą zasadność drugiego zarzutu kasacji Sąd Najwyższy po namyśle uznał za dopuszczalny także zarzut pierwszy, choć trudno oprzeć się wrażeniu, że opisane w nim naruszenia prawa procesowego mają charakter pozorny, a istotą kasacji jest brak zgody na warunkowe zwolnienie K. K..

Możliwe jest wyznawanie poglądu, że sprawcy brutalnych zabójstw w ogóle nie powinni korzystać z dobrodziejstwa warunkowego przedterminowego zwolnienia, Tyle tylko, że pogląd ten nie jest zgodny z obowiązującym prawem. Ładunek społecznej szkodliwości czynu skazanego znalazł swoje odzwierciedlenie w wymierzonej mu karze. Kara 25 lat pozbawienia wolności jest karą o wyjątkowym charakterze i niewątpliwie jest karą bardzo surową. Wymierzający ją sąd nie skorzystał przy tym z możliwości z art. 77 § 2 k.k., który mówi, że w szczególnie uzasadnionych wypadkach sąd może wyznaczyć surowsze ograniczenia do skorzystania przez skazanego z warunkowego zwolnienia niż przewidziane w art. 78 k.k. Ten przepis z kolei, w § 3 przewiduje, że skazanego na karę 25 lat pozbawienia wolności można warunkowo zwolnić po odbyciu 15 lat kary. Sąd, który wymierzał w tej sprawie karę uznał, że brak podstaw do wyznaczenia surowszych warunków co do warunkowego zwolnienia, a tym samym przyjął, że teoretycznie możliwe będzie warunkowe zwolnienie K. K. po odbyciu 15 lat kary.

Skazany odbył prawie 22 lata kary pozbawienia wolności. Korzystał w tym czasie z przeszło 100 przepustek, z których wrócił na czas i bez uwag. Przeszedł programy terapeutyczne, nauczył kontrolować swoje zachowanie, jest krytyczny wobec tego co uczynił. W uzasadnieniu zaskarżonego postanowienia wymieniono wszystkie okoliczności, które wziąć należało pod uwagę orzekając o warunkowym przedterminowym zwolnieniu. Sąd Apelacyjny miał w polu widzenia także sposób i rodzaj popełnionego przez skazanego przestępstwa, skoro uznał, że Sąd pierwszej instancji przesadnie skoncentrował się na tej kwestii. Skazany od dłuższego czasu pracował poza zakładem karnym bez nadzoru i wracał do tego zakładu. Po warunkowym zwolnieniu realizuje nałożone obowiązki i brak negatywnych sygnałów co do jego zachowania.

Jeśli zatem uznać, że dobrodziejstwo warunkowego zwolnienia obejmuje także sprawców brutalnych zabójstw, a tak wynika z przepisów prawa karnego

i orzeczenia sądów w tej sprawie, to przypadek K. K. jest modelowym przykładem zaistnienia warunków do zastosowania tego dobrodziejstwa. Nigdy przy tym nie ma absolutnej pewności co do tego, że najbardziej nawet prawdopodobne prognozy się spełnią.

Analiza argumentacji zawartej w uzasadnieniu zaskarżonego postanowienia prowadzi do wniosku, że Sąd Apelacyjny nie dopuścił się rażących naruszeń prawa wskazanych w zarzucie pierwszym kasacji, ani innych, które należałoby uwzględnić z urzędu. Z powyższych względów kasacja w tym zakresie nie została uwzględniona.